

GRAVAT AL VERNÍS TOU

El vernís tou és una capa protectora resistent al mordent , que no s'asseca i es manté tendra damunt la matriu. Aquest vernís s'enganxa en tot allò que entra en contacte amb ell i quan es retira l'element de la planxa deixa el metall al descobert. Es poden obtenir textures tot presant directament els elements damunt la planxa envernissada, o bé transferir dibuixos amb diversos llapis damunt d'un paper protector, per tal d'obtenir diferents registres lineals.

Vernís tou tradicional

El vernís tou tradicional es pot confegir, segons Lo Monaco¹, afegint una substància greixosa al vernís dur. Aquesta substància grassa pot ser greix d'automòbil, greix vegetal o sèu d'animal o vaselina. En el mercat es pot trobar vernís tou líquid, pastós en una bola; opac o transparent; es pot aplicar amb pinzell o amb rodet.

Vernís tou acrílic

El vernís tou acrílic és el mateix que el vernís dur aplicat amb rodet sense deixar-lo assecar. En funció de la composició i de la temperatura el vernís triga a assecar-se entra 3 o 4 hores fins a 12 o més..

Es coneixen diverses fórmules de vernís tou.

1.- Henrik Boegh (Grafisk Eksperimentarium, Dinamarca) proposa el vernís tou següent:

¹ Lo Monaco, Louis, *La gravure en taille-douce. Art, histoire, techniques*, Paris: Flammarion, 1992., p.137 l ss.

2 parts de *Graphic Chemical Water Based Ink Crimson Red No. 1661*
+
1 part de *Lascaux Transparentlack No. 2060*

2.- Keith Howard, en *Non-Toxic Intaglio Printmaking* (1998), cita la tinta aquosa a l'aigua *Graphic Chemical Water Based Ink Black No. 1659* o la *Graphic Chemical Water Based Ink Crimson red No. 1661* com a substitut del vernís tou tradicional. Després de desgreixar bé la planxa s'aplica la tinta amb rodet i es procedeix com vernís tou. Si s'apliquen elements cal protegir el conjunt amb un plàstic pintat amb oli per no malmetre la superfície del vernís tou.

3.- Friedhard Kiekeben (Universitat de Chester, UK) amb col.laboració amb Susan Groce (Universitat de Maine, Orono EEUU), han inventat un vernís tou anomenat *Orono-Ground* molt versàtil, resistent a l'àcid, d'espessor variable i compatible amb altres procediments calcogràfics d'incisió indirecta. Aquest vernís està format per la mescla de dos composicions:

Mescla A

Graphic Chemical Water Based Ink (Crimson Red No. 1661 o Black 1659)

Mescla B

1. *Golden Acrylics Medium GAC 200 o Lascaux clear gloss varnish 2060*
2. *Lascaux Acrylic Paint. 972 (black)*
3. *Golden additives, Retarder 3580-7, o Lascaux Retarder*
4. *Golden, Thickener 98510 o Lascaux thickener*

La barreja aglutinant del vernís tou es fa de la manera següent:

Confeccioneu una solució espessidora afegint molt lentament un 50% d'aigua (preferiblement desionitzada) i un 50% de thickener Golden 98510; en el cas de Lascaux thickener, ja ve preparat.

Barregeu una gota de solució espessidora per un mil·lilitre GAC 200 o vernís Lascaux 2060 (és a dir 200 gotes d'espessidor per 200 mil·lilitres de vernís)

És crucial afegir l'espessidor en petites quantitats mentre es remena contínuament. Aquest procés de barrejar i remenar pot durar fins a 10 minuts abans d'aconseguir una bona emulsió; la barreja resultant ha de tenir una consistència pastosa que en donar voltes faci un espetec (o tingui sonoritat).

Ara afegiu-hi un 10% de retardant; afegiu-hi més quantitat retardant en llocs amb un clima càlid, o si el temps de treball requerit és superior a 20 minuts

Afegiu-hi 1/5 de pintura acrílica Lascaux 972 o producte similar i remeneu-ho una vegada més.

Aquest preparat d'aglutinant de vernís tou pot ser emmagatzemat en un contenidor segellat ja preparat per ser usat.

Preparació del vernís tou

Abans d'usar el vernís tou s'han de barrejar els seus dos components. Un cop barrejats, aquest preparat s'ha d'utilitzar en un temps aproximat de mitja hora. Com que no es conserva bé, cal que emmagatzemeu els components separatament. La manera de barrejar és similar a com es fa amb les tintes de gravat. La barreja es fa sobre una làmina neta i amb una espàtula. Comenceu per estendre sobre una làmina una bona quantitat de tinta de gravat en bloc. Després afegiu-hi la mateixa quantitat de la base del vernís tou, fins aconseguir una barreja homogènia entre els dos components. Ara ja es pot estendre el vernís tou sobre una planxa sense greix, la qual també s'ha pogut polir lleugerament. Una capa prima del vernís tou assegurarà que es registra el detall més fi, mentre que una capa més gruixuda, amb bona reproductivitat de detall, assegura la màxima resistència a l'àcid i és millor per a un gravat més profund.

Consell útil: un cop s'hagi acabat d'utilitzar el rodets amb el vernís tou submergiu-lo immediatament en aigua amb detergent per evitar que la seva delicada superfície s'endureixi.

Planxa envernissada amb Orono

Fragment d'una estampa en vernís tou d'Orono.

Després de premer els elements damunt el vernís, i abans de retirar-los de la planxa, recomana que hi apliquem una capa d'acrílic amb el compressor per tal obturar els possibles poros o espais descoberts accidentalment.

* Nota: Per més informació vegeu Eva FIGUERAS FERRER (ed.), *El grabado no tóxico: Nuevos procedimientos y materiales*, 2004. pp. 69-70

Neteja del vernís tou

El vernís tou tradicional es neteja amb un dissolvent (trementina, benzina...). El vernís tou acrílic, es submergeix la planxa dins d'una dissolució d'aigua amb carbonat de sodi o aigua i amoníac al 50%.